

A Társulat felmérése az iskolai tananyagról

Előzmények, eredmények, javaslat

Az ismertető fő részei

- Előzmények
- Miért tanítunk fizikát?
- A felmérés előtörténete, megszervezése, lebonyolítása
- A felmérés célja
- Néhány egyszerű eredmény és javaslat
- Érdekes eredmények
- A továbblépés kínáló irányai

Előzmények

- A tananyag hagyományai
- Reformtörekvések
- A Nemzeti Alaptanterv
- Korszerősítések
- A kerettantervek...
- ... és az egyéb jogszabályok

A tananyag hagyományai

- A fizika tananyag "törzse" döntően abból az időszakból származik, amikor még a "vas és acél országa" szerettünk volna lenni.
- "Ipari-agrár országgént" értelmeztük hazánkat.
- A fizikának (is) központi szerep jutott.
- Az alapelvek mára módosultak ugyan, de az egész csak lassan és keveset változott.

Reformtörekvések

- Az 1970-es években végbement az oktatásügy egységesítése.
- Az 1978-1979-es tantervi változások (gimnázium és szakképzés) hozták a (tartalmi) megújítást. (Fakultáció!)
- A fizikában az SI néhány tartalmi elem átgondolását igényelte.
- Marx György és Tóth Eszter, valamint Dede Miklós és Isza Sándor nevével fémjelzett új koncepció. (Jól előkészített szakmai reform!)
- Vermes Miklós féle tankönyvek.

A Nemzeti Alaptanterv

- Közoktatási törvény (1993) az Oktatási törvény (1985) helyett.
- Társadalmi és politikai konszenzus.
- Az tartalmak iskolaszervezettől független szakaszolása.
- Az intézményrendszer demokratikus átalakítása.
- Ellátási kötelezettségek.

Korszerősítések

- A NAT kötelező felülvizsgálati rendszere (a minőség biztosítása).
- Helyi hatáskörök.
- Tartalmi és módszertani lehetőségek.
- Szakértői közreműködés.
- Felülvizsgálati kötelezettségek.
- A hosszú távú működés feltételei.

A kerettantervek...

- Segítség az iskoláknak a tartalmi előírásokhoz.
- A szakértői közreműködés gyengülése.
- A helyi hatáskör szűkülése.
- A tartalmak egységesülése indul el.
- A tankönyveknek különféle kerettantervi követelményeket kell kielégíteniük.
- Háttérbe szorul az egyetemesség, a tanterv nemzeti jellege.

Itt végleg elveszett az iskolarendszer sokszínűsége, és a Marx Györgyék által kezdeményezett reform esélyei is megszűntek. Utóbbi maradéka: Dr. Zátonyi–ifj. Zátonyi: Fizika 6/4 (13257). 31. oldal: A gázcsepp sebessége; Ifj. Zátonyi: Fizika 10. (16215). 39. oldal: A gáznyomásának értelmezése.

... és az egyéb jogszabályok

- A pénzügyi automatizmusok kiiktatása.
- A szakértői közreműködés körének beszűkülése.
- Óraszámokra vonatkozó előírások.
- Tantárgyak jogszabályi bevezetése.
- Köznevelési törvény.
- Központi irányítás.
- Közoktatás és szakképzés.

Miért tanítunk fizikát?

- Mi a tantárgy oktatásának a célja?
- Hogyan viszonyul ez az Ének-zene vagy a Rajz és műalkotások elemzése tárgyhoz?
- Miben különbözik a természet ismerete a művészetek ismeretétől?
- Mit kell tudni a zenéből, a zenéről, mit a képzőművészetből, a képzőművészetéről?
- Mit kell tudni a természetről?

A felmérés előtörténete

- Fórumok az anketokon.
- Szakmai beadványok.
- Szakmai viták.
- Társulati kezdeményezések.
- Elnöki megkeresés.
- Javaslattétel.
- Hatásköri egyeztetések.

A felmérés megszervezése

- Tartalmi egyeztetések.
- A feladatok felosztása.
- Hatásköri kérdések.
- Azonosíthatóság, titkosság.
- Válaszadói célcsoportok.
- A feldolgozás előzetes szempontjai.
- Az élesítés és a működtetés keretei.

A felmérés lebonyolítása

- A kérdőív élesítése.
- A válaszok statisztikai követése.
- Hírleveles támogatás.
- Egyéni problémák, felvetések kezelése, megválaszolása.
- Az adatok kódolása, feldolgozása.
- Szöveges válaszok kigyűjtése.
- Előzetes javaslat megfogalmazása.

A felmérés célja

- A tananyagrészek elfogadottságának, hasznosságának felmérése.
- A témakörök megítélésének vizsgálata.
- A változtatások lehetőségeinek, illetve kényszerének feltárása.
- A „kényes pontok” felderítése.
- A tananyag és az oktatási szerkezet viszonyának feltárása.

Néhány egyszerű eredmény és javaslat

Eredmények:

- A válaszadókból három – értelmesen elkülöníthető – csoportban (általános iskolai tanár [69], középiskolai tanár [180], egyéb szakmai területen dolgozó [36]) adott válaszok igen hasonló eredményt adtak. (Táblázatok – Részletek)
- Érdeemes volt megnézni a minimumszint és a középiskolai elvárás, illetve az általános iskolára és a tanfolyamokra vonatkozó válaszok adatait.
- Eléggé hasonlóak a vizsgálandó témakörök listái. (Táblázatok – Értékelés)
- Tartalmi javaslatok (Táblázatok – Egyebek)

Javaslatok:

- Az általános iskolai tartalmak mindenképpen felülvizsgálatra szorulnak: kicsiny támogatottság, a vélemények erős szóródása miatt.
- Középfokon 11-12 témakör átgondolása látszik indokoltnak, amelyek – a különböző szempontok ellenére is – igen erős hasonlóságokat mutatnak.
- Létre kellene hozni egy a tartalmi kérdésekkel foglalkozó csoportot, amely egy szűkebb, de a nevelési és oktatási céloknak (jobban) megfelelő, akár újabb (korszerűbb) témákat előíró, koherens tartalmi javaslatot állít össze.

Érdekes eredmények

- Érdekes a válaszadók köre.
- A középfok területén erős egyetértések látszanak.
- A tanfolyami sorok válaszai elég alacsony átlagúak, és egyenletesen szórnak.
(Táblázatok – Tanf grafikonja)
- Az általános iskolai tartalmak megítélése néhol eléggé alacsonyértékű, és erősen szóródik. (Táblázatok – Áltisk grafikonjai)

A továbblépés kínálkozó irányai

- Érdemes volna megkérdezni volt tanítványainkat: tanulhatóság, hétköznapi és munkavállalói hasznosság.
- Ha sikerül megújult tartalmi javaslattal előállni, akkor annak részleteiről a szakmai közvéleményt kellene megkérdezni.
- A tartalmi javaslat alapján tantervi koncepciókat kellene összeállítani.
- A tantervi javaslatokat (NAT, kerettanterv) előbb Társulaton belül kellene megvitatni, amelyet a Társulat képviselni tudna.

Köszönöm a figyelmet!

**Minden javaslatot szeretettel
fogadunk.**